

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการบริษัท
ชื่อผู้เขียน	พัชรารวลัย สุขคุ้ม
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2548

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ที่ศึกษาแนวคิดและหลักการความรับผิดชอบของกรรมการบริษัทเปรียบเทียบกับข้อสันนิษฐานการรับผิดชอบของกรรมการบริษัทในประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และในประเทศไทย ศึกษาความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการบริหาร กรรมการที่ไม่ได้บริหาร และกรรมการเงา และแนวทางแก้ไขปัญหาความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการบริษัท ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการศึกษาโดยวิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบวิจัยเอกสาร

ผลการศึกษาพบว่าในบทบัญญัติของกฎหมายไม่ได้บัญญัติและแบ่งประเภทคำจำกัดความของ “กรรมการ” แต่ในทางปฏิบัติได้แบ่งกรรมการเป็น 2 ประเภท คือ กรรมการบริหาร และกรรมการที่ไม่ได้บริหารงาน โดยกรรมการบริหารถูกแต่งตั้งให้มีอำนาจดำเนินการธุรกิจของบริษัท เป็นผู้มีอำนาจในการติดต่อกับบุคคลภายนอกแทนที่บริษัท และสามารถลงนามผูกพันกับบริษัท กรรมการบริหารควบคุมการดำเนินงานของบริษัทเป็นประจำทุกวันโดยใกล้ชิด ส่วนกรรมการที่ไม่ได้บริหารมักเป็นบุคคลภายนอกผู้มีชื่อเสียง ผู้เชี่ยวชาญในบางสาขา มาปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งคราวในที่ประชุม มิได้มาปฏิบัติงานประจำวัน เป็นผู้กำหนดนโยบายในบางเรื่องโดยเฉพาะเรื่องการดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ไม่สามารถไปก้าวก้าวการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารได้ กรรมการที่ไม่ได้บริหารงานยังประกอบไปด้วย กรรมการอิสระ และคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นกรรมการที่ถูกแต่งตั้งตามกฎหมายของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อย มิได้ปฏิบัติหน้าที่แทนบริษัทต่อบุคคลภายนอก และมาปฏิบัติหน้าที่เฉลี่ยปีละ 4-5 ครั้ง นอกจากนี้ในประเทศอังกฤษได้บัญญัติกรรมการเงาไว้ในกฎหมาย โดยกรรมการเงาเป็นผู้ไม่มีรายชื่อในคณะกรรมการแต่สามารถควบคุมการทำงานของบริษัท เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลที่แท้จริงเหนือกิจการและการบริหารงานของบริษัท ส่วนบุคคลที่เป็นที่ปรึกษาโดยวิชาชีพไม่ถือว่าเป็นกรรมการเงา หากคำแนะนำนั้นอยู่ในกรอบวิชาชีพของคำปรึกษาที่ให้ตามปกติ และคำปรึกษานั้นไม่จำเป็นต้องถึงกับว่าคณะกรรมการของบริษัทต้องดำเนินงาน ในการกำหนดข้อสันนิษฐานพบว่าในประเทศไทยกำหนดตัวบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกับบริษัทไว้ค่อนข้างกว้างขวาง และยังคงกำหนด

ข้อสันนิษฐานการผลักรงในการพิสูจน์ให้แก่กรรมการบริษัท ในขณะที่ประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาไม่มีการผลักรงการพิสูจน์ให้แก่กรรมการ สำหรับความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการบริษัทนั้นผู้ศึกษาเห็นว่ากรรมการที่ไม่ได้บริหารงานไม่ควรร่วมรับผิดชอบกับกรรมการบริหาร เนื่องจากมาปฏิบัติงานเป็นบางครั้งคราวเท่านั้น สำหรับกรรมการบริหารควรมีความรับผิดชอบทางอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เพราะเป็นผู้ดำเนินงานในบริษัทโดยตรง ส่วนกรรมการเงาควรมีความรับผิดชอบทางอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นเดียวกับกรรมการบริหาร เนื่องจากเป็นผู้ควบคุมการบริหาร และเข้าถึงข้อมูลของบริษัทได้เช่นเดียวกับกรรมการบริหาร

ดังนั้นเพื่อให้ข้อสันนิษฐานให้เกิดความเป็นธรรม การศึกษานี้ขอแนะนำแนวทางแก้ไข ดังนี้

1. การตีความคำว่า “บุคคลซึ่งรับผิดชอบการดำเนินงานของบริษัท” ถือเป็นบุคคลผู้มีอำนาจในการบริหารงานของบริษัท มีอำนาจตัดสินใจแทนบริษัท และการตัดสินใจนั้นมีผลได้เสียต่อบริษัท เพราะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารบริษัทเหล่านี้ย่อมรู้ข้อมูลในบริษัทและมีโอกาสกระทำการทุจริตได้ง่ายกว่ากรรมการที่ไม่ได้บริหารงาน ซึ่งจะสอดคล้องกับผู้ที่เป็ กรรมการ ผู้จัดการ ซึ่งเป็นบุคคลที่กฎหมายต้องการ

2. ควรบัญญัติกฎหมายสำหรับ “กรรมการเงา” ในเรื่องของอำนาจหน้าที่ การปฏิบัติงาน และความรับผิดชอบ เช่นเดียวกับกรรมการบริหารของบริษัท ควรกำหนดความหมาย ขอบเขตของกรรมการเงาให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้มีผลกระทบกับบุคคลอื่น เช่น ผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำปรึกษาต่างๆ โดยอาจใช้ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นต้น และควรที่จะบัญญัติข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาให้เหมือนกับกรรมการบริหาร เช่นกัน

3. ไม่ควรกำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาให้กรรมการอิสระ และกรรมการตรวจสอบ เช่นเดียวกับกรรมการบริหาร

4. ในการบัญญัติความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการที่ไม่ได้บริหารงาน ควรใช้บทบัญญัติทั่วไปตามหลักของความรับผิดชอบทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ซึ่งถือเป็นการกระทำผิดที่มีองค์ประกอบสำคัญของกฎหมายอาญา การที่กรรมการบริษัทจะต้องรับผิดชอบเพราะข้อสันนิษฐานของกฎหมาย หรือความรับผิดชอบเด็ดขาดไม่มีทางที่จะพิสูจน์ให้พ้นความรับผิดชอบเลยนั้น ย่อมไม่เป็นธรรมต่อกรรมการที่ไม่ได้บริหารงาน

Thesis Title : Criminal Liability of Company's Directors
Author : Patcharawalai Sookkoom
Thesis Advisor : Archarn Surasak Wajasith
Department : Law
Academic Year : 2005

ABSTRACT

This thesis aims to study concepts and principles of liability of the company's directors by comparing the liability presumptions of the company's directors in the United Kingdom, the United States of America and Thailand. The study includes the criminal liability of executive, non-executive and shadow directors together with the ways to redress problems regarding criminal liability of the company's directors. In this study, the searching and gathering data in the form of documentary research is employed by the author.

It is found that legal provisions do not prescribe and classify the types of definitions of "Directors", but in practice, directors are classified into two types; viz. executive and non-executive directors. Executive directors are appointed to have powers to carry out the company's business, to coordinate with outsiders on behalf of the company and to be able to sign in binding the company. They always oversee the company's business operation closely. With respect to non-executive directors, they are mostly outsiders who are well-known and specialists in the certain fields. They perform their duties occasionally in the meeting; they do not get involved with routine works. They only lay down the certain policy, especially for preserving the interest of shareholders, but they are not able to interfere the functions of executive directors. Non-executive directors also comprise independent directors and audit committee. They are directors appointed according to the Regulations of the Stock Exchange of Thailand to preserve the interest of minor shareholders. They do not act on behalf of the company with the outsiders and they carry out their functions four-five times per annum in average. Apart from this, shadow directors in England are prescribed in the law. These shadow directors do not have their names in the Board of Director, but they can oversee the company's business. They are truly influential over business and management of the company. With regard to the professional consultants, they are not

considered as shadow directors if their consultations are in the course of normal consultant profession and in this regard, it does not mean that the Board of Director of the company must follow the said consultation. In providing the presumption, it is found that in Thailand, persons who are jointly liable with the company are widely defined and the presumption in pushing the burden of proof is provided for the company's directors whereas in the United Kingdom and the United States of America, the burden of proof is not pushed to the directors. With respect to the criminal liability of the company's directors, the author is of opinion that non-executive directors should not be jointly liable with executive directors because they only perform their duties occasionally. Executive directors should bear criminal liability as prescribed by law since they directly operate the company's business. Like executive directors, however, shadow directors should bear criminal liability provided by the law because they oversee the company's management and are able to access the company's information.

Therefore, in order to create the fair presumption, this study suggests the following resolutions:

1. "Directors who are responsible for the company's operation" should be defined as persons who have power to operate the company's business and to make any decisions on behalf of the company and with such decisions, the company receives both bad and good results. This is because these executive directors of the company are always well-informed of the company's information and they have more chance to corrupt the company than non-executive directors. This definition should also be appropriate with managing directors who are required by law;
2. The law for "shadow directors" regarding the powers, duties, work performance and liability should be enacted just like for the company's executive directors. The meaning and scope of shadow directors should be explicitly defined to avoid the bad effect to other persons e.g. the specialists who render all consultations based on the period of time of their work performance. Moreover, the presumption of criminal liability should be provided like executive directors as well;
3. The presumption of criminal liability should not be provided for independent directors and audit committee like executive directors;

4. In order to provide the criminal liability for non-executive directors, the general provisions under the principles of criminal liability in accordance with the Penal Code with regard to the principal, instigator, accessory, which are considered as the offence constituting the important composition of criminal law. It is not fair for non-executive directors that the company's directors shall be liable due to the legal presumption or strict liability which provides no ways to prove for the exoneration.